

Oslo

Vann-og avløpsetaten 2021

Hvordan jobber vi for å forebygge
korrupsjon og mislighold

Ellen Birkeland – HMS leder

Generelle utfordringer

- Befolkningsvekst
- Klimaendringer og naturfarer
- Sikre robustheten i vannforsyningen
- Høy lekkasjeprosent på ledningsnett
- (Pandemi)

Oslo

Foto: VAV

Hva har vi gjort i 2021?

- ▶ Renset **>130 millioner m³ avløpsvann**
- ▶ Fornyet 2,1% av avløpsnettet
- ▶ Produsert 1 939 607 Nm³ biogass
- ▶ Driftet, vedlikeholdt og håndtert:
 - 11 fordrøyningbassenger
 - 70 pumpestasjoner
 - 2400km avløpsledninger

Oslo

Foto: VAV

Aktiviteter og prosjekter

- ▶ Akuttberedskap
- ▶ Drift og vedlikehold
- ▶ + Ca 100 løpende prosjekter

- ▶ Ny vannforsyning til Oslo

Oslo

Foto: VAV

- Åpning av bekker og elver lagt i rør
- Overvann som landskapselement
- Overvåkning av miljøtilstanden i vassdrag og fjord
- Rydding av elveløp
- Kildesporing i vassdrag
- Overvåkning i marka
- Fjerning av forurenset utslipp

Oslo

Foto: VAV

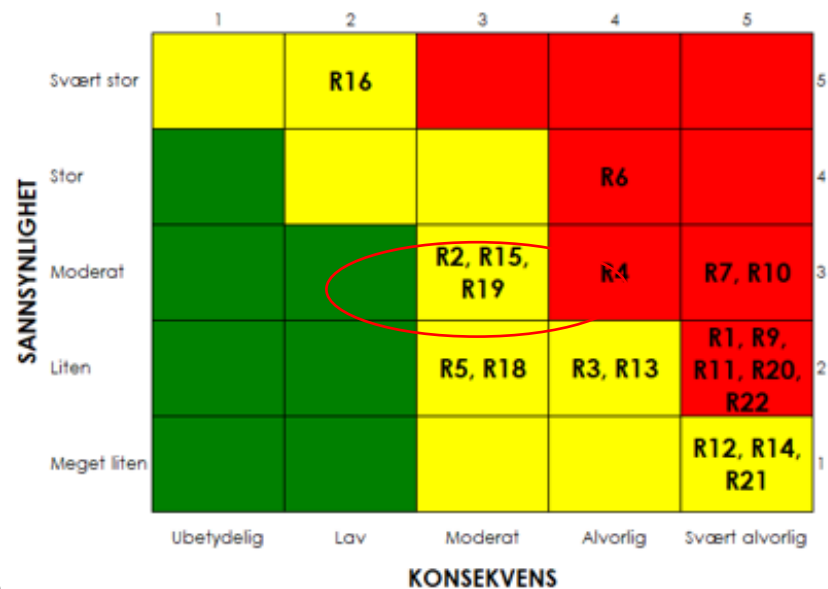
Hvordan har vi jobbet med å forebygge korrupsjon og mislighold?

- ♦ Korrupsjon og mislighold er vurdert i det overordnede - og det kortsiktige risikobildet
- ♦ Vi har innarbeidet momentene i prosesser og risikovurderinger
- ♦ Kvartal, tertial og årlig oppfølginger gjør at dette følges opp regelmessig
 - samt at helhetsbilde blir tydelig

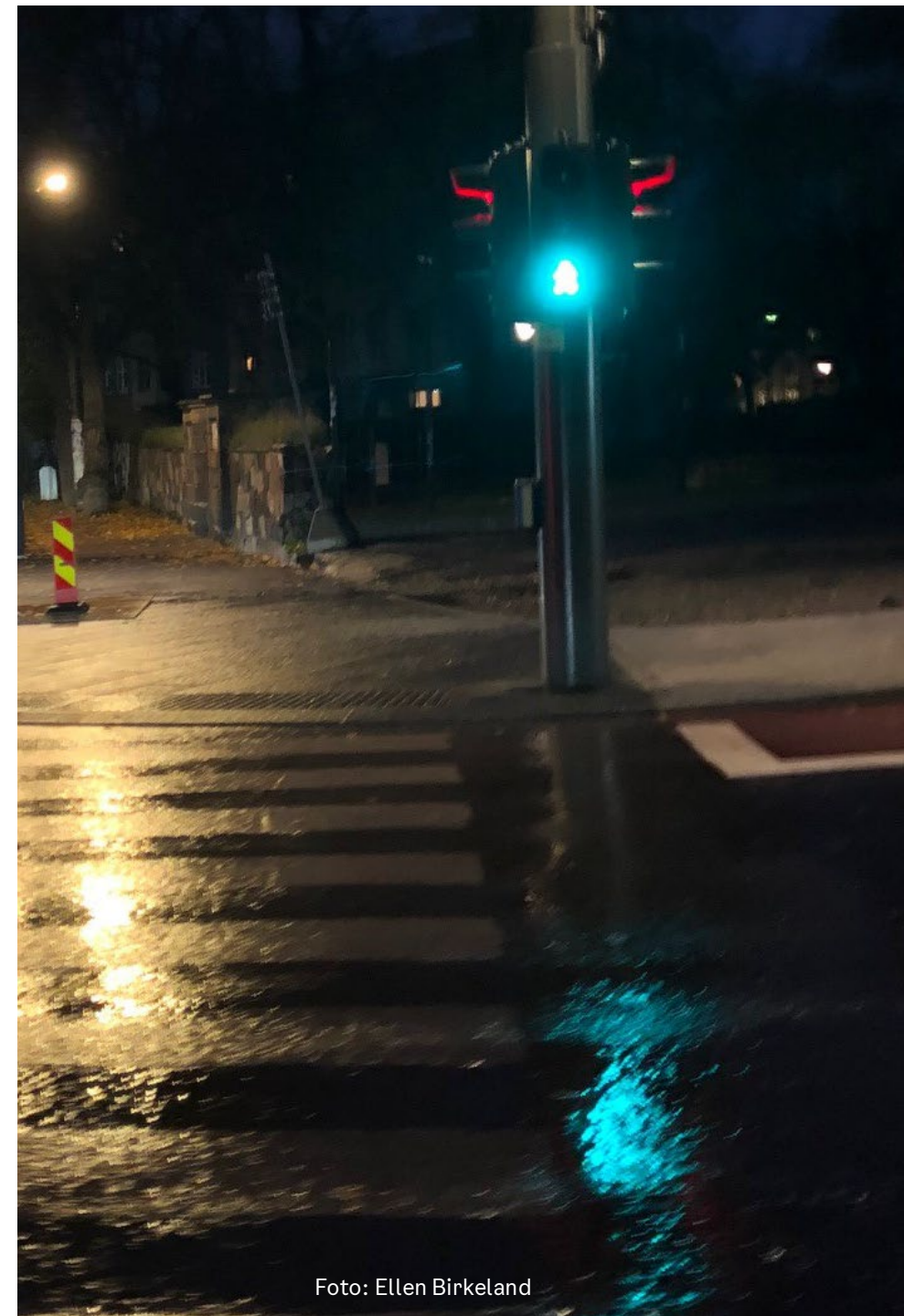
OVERORDNET RISIKOBILDE Mai 2021

ID	Hendelse
R1	Ingen leveranse av vann fra Oset-anleggene
R2	Alvorlig driftsforstyrrelse på BRA
R3	Akuttutslipp fra VAVs aktiviteter til ytre miljø
R4	Stort lekkasjetap
R5	Tidskritisk bortfall av IKT
R6	Innlekking eller innsug på vanndistribusjonssystemet
R7	Utbrudd av vannbåren sykdom
R9	Leveranse av helseskadelig vann fra oset-anleggene
R10	Alvorlig arbeidsulykke
R11	Lav magasinfylling i markavannene
R12	Terroranslag eller sabotasje mot VAVs vannleveranser
R13	Gradert informasjon på avveie til ondsinnet aktør
R14	Gasseksplosjon på BRA
R15	Store nedbørsmengder
R16	Badeplass forurenses av utslipp fra avløpssystemet
R18	Eksplasjon eller brann i avløpssystemet
R19	Økonomisk mislighet
R20	Ras i fjellanlegg
R21	Dambrudd
R22	Utfall av store overføringsledninger uten redundans

- ♦ Systematisk oppfølging på hver risiko i det overordnede risikobilde, med særskilt rapportering på og oppfølging av tiltak hvert 1.kvartal og 2.tertial.
- ♦ Risiko 19 Økonomiske misligheter er en av risikoene som gjennomgås systematisk som en viktig del av ledelsens styringsinformasjon.

19. Økonomiske misligheter

Risikobeskrivelse ;

Noen innen ledelsen/ansatte eller tredjepart *misbruker* gitt tillit, til egen uberettiget økonomisk fordel, for eksempel: **Underslag, korrupsjon, tyveri, bedrageri og økonomisk utroskap i tjenesten.**

Risikoeier: Jan Tobiassen

Årsaker og sårbarheter

Hva forårsaker/påvirker risikoen?

- Mangelfulle holdninger og kultur
- Utydelige retningslinjer og kommunikasjon fra ledelsen (etisk regelverk, tonen fra toppen)
- Mangelfull arbeidsdeling, rutiner og kontroller i prosessene
- Lav sannsynlighet for å bli tatt (mangelfulle prosesser for å avdekke misligheter)
- Mangelfull varslingskanal eller beskyttelse av varslere

- Mangelfull konsekvenshåndtering ved brudd
- Omfang av fristelser
- Muligheter for utnytte svakheter i saksbehandlingssystemet 360 (sårbarhet)
- Mangelfull felles forståelse og oppfølging fra ledere på ressursbruken (økonomi, timeforbruk, konsulentbruk, reiseregninger, fakturaer, med mer).
 - **Oppfølging av kontrakter og anskaffelser**
- Mangelfull kontroll og oppfølging av leverandører.
- **Habilitetsvurderinger**
- **Særlig sårbarhet ved Prosjekt Ny vannforsyning**

Konsekvenser

Hvilke potensielle konsekvenser har risikoen?

- Økonomisk tap
- Stor ressursbruk ved håndtering av en eventuell situasjon, tap av ledelsesfokus
- Omdømmetap
- Redusert tillit fra MOS og politisk myndighet
- Bøter etc.
- Tap av tillit og respekt i fullmakter
- Oppsigelse

Informasjon

Hvilke risikovurderinger/andre informasjonskilder finnes?

- Rapport «Forsterket arbeid mot korrupsjon og misligheter» (2007)
- Interne revisjoner :
 - Sentrallageret (2012, 2014 og 2016)
 - Innkreving av VA-gebyr (2011, 2013, 2014 og 2016)
 - Kontroll med faktura/utbetaling av lønn (2010, 2011 og 2016)
 - Gat systemet – arbeidstidsregistrering (2015)
 - Økonomistyring i APP (2017)

- Eksterne
-
-
- Rundskriv i Oslo kommune
-

Risikohåndtering

Forebyggende tiltak pr i dag

Hvordan forebygges risikoen i dag?

- Økonomisk fullmaktregeime integrert i økonomi og regnskapssystemet (kontroll og kvalitetssikring)
- Krav til fakturahåndtering
 - Som innled ikke godkjenne faktura til eget firma
 - Rutiner for håndtering av endringsordre
- Obligatoriske kurs for 1. og 2. godkjennerne
- Krav til utgående fakturering – krav til arbeidsdeling
- Kontroll av tilganger (IKT-tilgangsstyring)
- Krav til håndtering av overskuddsmateriell/retur til lager/avhending, Sidemannskontroll på saksbehandling i fht myndighetsutøvelse
- Kontroller i lønnsprosess og timeregistrering
- Arbeidsflyt på timeregistrering for enkelte større prosjekter
- Barrierer i saksbehandlingssystemet 360
- Prosesskartlegging som bidrar til tydeliggjøring av gråsoner mht roller og ansvar (Definerte arbeidsprosesser bidrar til transparens og etterprøvbarehet)
- Redusert antall 1. godkjennerne, redusere risiko for feilkontering
- Årlig gjennomgang av etiske retningslinjer gjennom medarbeidersamtaler
- Årlig Sikkerhetsmåned/kompetansebygging på økonomisk svindel via 3. part)
- 1. og 2. godkjennerne tilgjengeliggjort i ISY
- Habilitetsvurdering implementert i behovsmelding, kontraktsstrategi

og anskaffelsesprotokoll

- Økt fysiske barrierer for å hindre tyveri
- Rutine for signering av etiske retningslinjer for innleide konsulenter
- **Etablering av helhetlig leverandørstyring**
- **Risikostyrt kontraktsoppfølging**

Avdekkende og konsekvensreducerende tiltak

Hva slags beredskap/konsekvensstyring har VAV per idag?

- Økonomiseksjonens kontrollregime
- Gjennomføring av interrevisjoner
- Varslingskanal internt i VAV og sentralt i Oslo kommune
- Risikovurdering av arbeidsprosesser
- Periodisk kontroll utført av kontrollere

Beregning av risiko

Sannsynlighet:	3	Konsekvens:	3
Vil kunne skje under flere omstendigheter Vil kunne skje med 0,5 - 5 års mellomrom		Tap av verdier/kostnader 1-10 mill kroner	

Bør nåværende risikonivå aksepteres?

Nei, behov for å styrke systematikk rundt håndtering av mislighetsrisiko

Påbegynte/pågående tiltak (Følges opp på VAV-nivå):

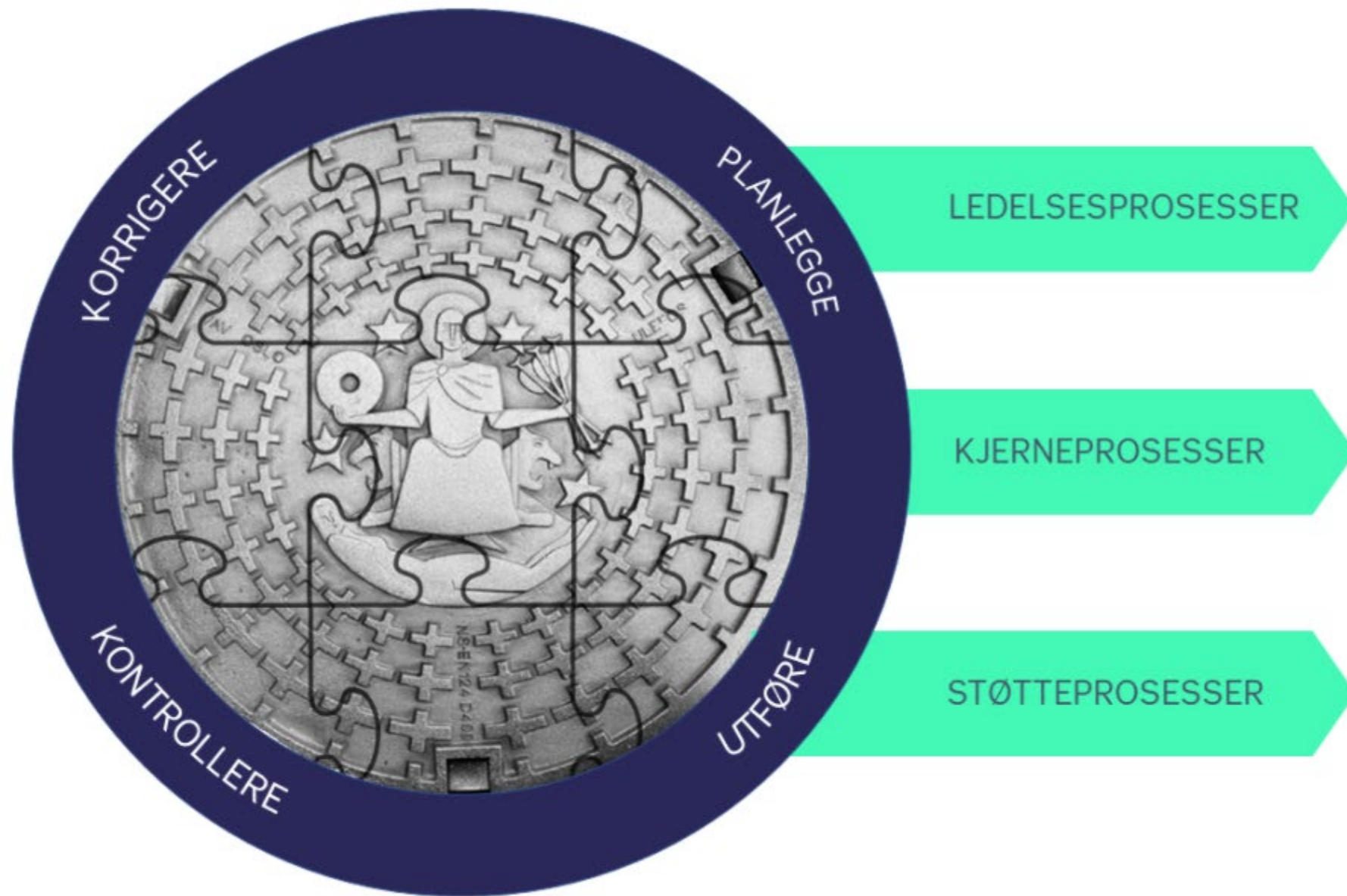
- Habilitetskartlegging av utsatte grupper/ bakgrunnssjekk
- **RGS-analyser definert som eget forbedringsområde etter LG**

Påbegynte/pågående tiltak (Følges opp på avdelingsnivå)

- Jevnlig risikovurdering av utsatte prosesser (for eksempel lagerstyring, innkjøp, regnskap, gebyr) **Alle AVD**
- Alle innleide resurser skal forplikte seg til Oslo kommunes etiske retningslinjer. **Alle AVD**

Oslo

Støtteprosesser

OVERSIKT

BESKRIVELSE

REGELVERK

MELDINGER

ENDRINGSBESKRIVELSE

DEFINISJONER

IT-SYSTEMER

Oslo

Risiko- og mulighetsregister for AKVA-prosess: My

*obligatoriske felt: må fylles ut for at matrisene i dashboardet skal fylles ut riktig.

Type usikkerhet*	ID* Må være på formatet: Rx eller Mx	Beskrivelse av hendelse*	Risiko-/mulighetstype	Årsak
Risiko	R01	Brudd på regelverk	Etterlevelse av regelverk	*mc
Risiko	R03	Ulovlige forhold blir ikke avdekket	Etterlevelse av regelverk	*TKK
Risiko	R02	Saksbehandler mottar bestikklser som endrer utfall av sak	Mislighold og korrupsjon	*Pr
Mulighet	M01	Redusere saksbehandlingstid	Etterlevelse av regelverk	
			HMS	
			Informasjonssikkerhet	
			Kontroll med leverandører	
			Kvalitet og leveranser	
			Mislighold og korrupsjon	
			Ytre miljø	
			Annet	

Risiko- og mulighetsregister for AKVA-prosess: Myndighetsutøvelse

*obligatoriske felt: må fylles ut for at matrisene i dashboardet skal fylles ut riktig.

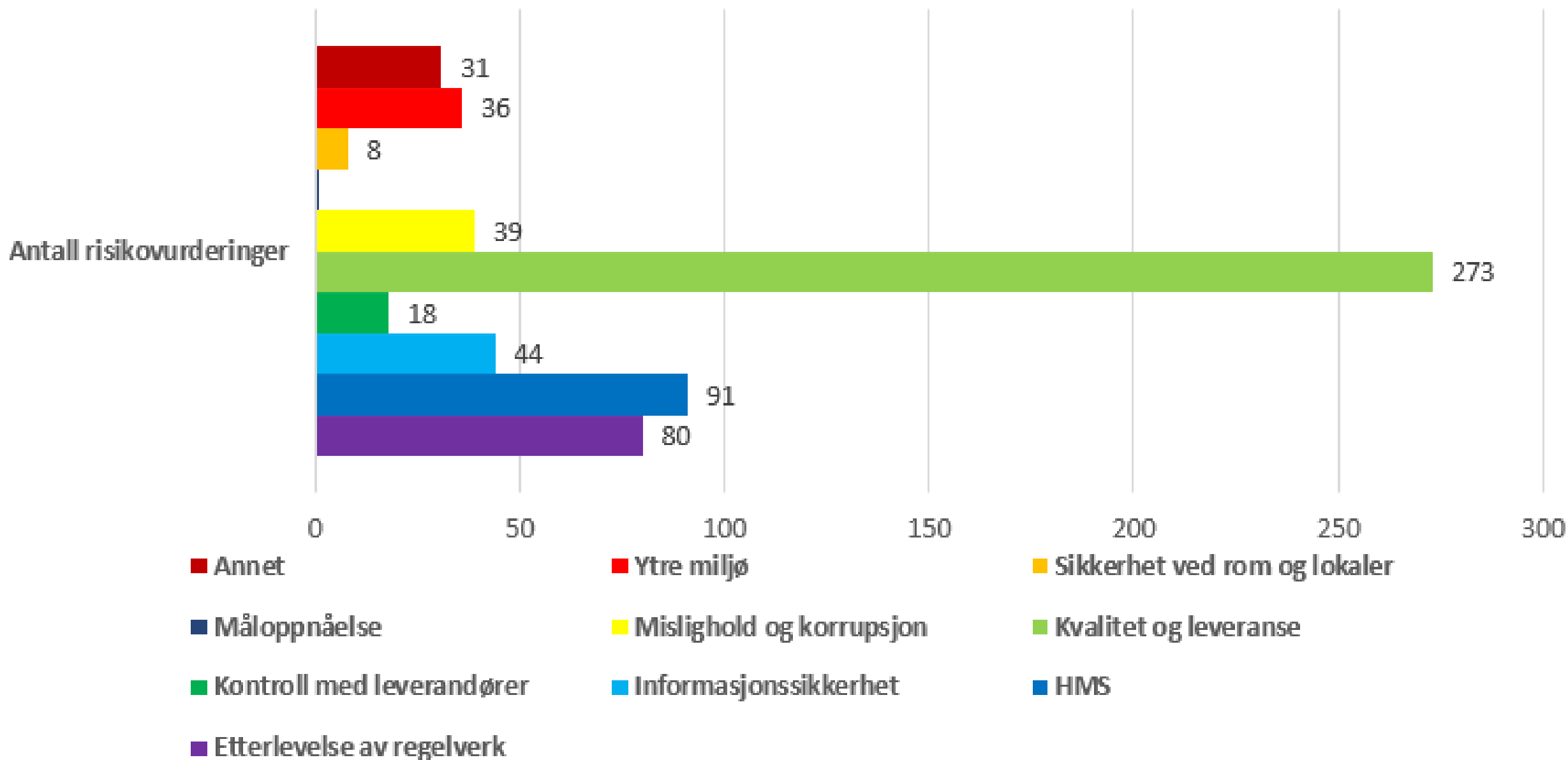
Type usikkerhet*	ID* Må være på formatet: Rx eller Mx	Beskrivelse av hendelse*	Risiko-/mulighetstype	Årsak/ sårbarhets-faktor	Beskrivelse av Konsekvens	Aktiv*
Risiko	R01	Brudd på regelverk	Etterlevelse av regelverk	*Mangelfull opplæring *mangelfull prosedyre *Feil tolkning av regelverk	*Feil vedtak fattet *Erstatningsansvar *Merarbeid *Omdømmetap	Ja
Risiko	R03	Ulovlige forhold blir ikke avdekket	Etterlevelse av regelverk	*Ikke utført tilsyn *Prosedyre følges ikke *Ikke tilstrekkelig opplæring *Ikke tilstrekkelig ressurser	*Ulovlige forhold fortsetter *Urettsmessig forvaltning *Omdømmetap	Ja
Risiko	R02	Saksbehandler mottar bestikklser som endrer utfall av sak	Mislighold og korrupsjon	*Personlig vinning	*Oppsigelse *straffeansvar *Sak blir håndtert feil *tap av tillit og omdømme	Ja
Mulighet	M01	Redusere saksbehandlingstid	Kvalitet og leveranser	*Redusere muliget for mangelfulle søknader *Digitalisere prosessen *veilede gjennom søknadsprosessen	*Redusere saksbehandlingstid *Digitalisering / utvikling	Ja
			Etterlevelse av regelverk			
			HMS			
			Informasjonssikkerhet			
			Kontroll med leverandører			
			Kvalitet og leveranser			
			Mislighold og korrupsjon			
			Ytre miljø			
			Annet			

Etterlevelse av regelverk	HMS	Informasjons-sikkerhet	Kontroll med leverandører	Kvalitet og leveranser	Mislighold og korrupsjon	Ytre miljø	Annet
Ulik praksis i saksbehandlingen	Skade på ansatte	Grunnlagsinformasjon blir endret uten godkjenning,	Leverandør melder ikke fra om avvik eller hendelser	Prosessten blir ikke etterlevd	Endringsmeldinger inneholder uriktige opplysninger	Lekkasje av olje eller kjemikalier til grunnen	Raske eller uventede endringer i eksterne rammebetingelser
Brudd på regelverk blir ikke fulgt opp og korrigert	Skade på 3. person	Sensitiv eller gradert informasjon kommer på avveie	Leverandør går konkurs	Misforhold mellom prosessbeskrivelse og krav i regelverk	Fiktiv fakturering	Støy og støvforurensing	Plutselige endringer i interne rammebetingelser for prosessen
	Voldshendelse	Informasjon er ikke tilgjengelig for de som skal benytte den	VAV informerer ikke leverandør om relevante krav	Endringer i prosessens kontekst blir ikke fanget opp og tatt inn i prosessen	Overfakturering	Ødeleggelse av kulturminner	
	Trusler mot ansatte	Sensitiv eller gradert informasjon blir ikke oppbevart på tilfredsstillende måte	Leverandør benytter ukjent underleverandør	Prosessten blir ikke endret i tråd med faglig utvikling og praksis på feltet	VAV belastes for varer og tjenester ansatt kjøper inn til privat bruk	Lekkasje eller utslipp av urensset vann	
	Mobbing /trakkasering	Feil i kart og anleggstegetninger		Grensesnitt mellom prosessene blir ikke ivaretatt	Eiendeler destrueres/selges til underpris	Påvirkning av fugle- eller dyreliv	
		Personell er ikke autorisert på riktig nivå		Interessenters behov blir ikke fanget opp eller ivaretatt	Ansatt mottar tjenester, får dekket personlige utgifter eller får fordeler fra eksternt part	Feil håndtering av forurensede masser	
		Personopplysninger blir kjent for andre en de som skal ha tilgang til de			Ansatte påvirkes til valg av leverandør		
		Feilregistrering av opplysninger			Det foreligger feil knyttet til pris/kontrakt og mottak av korrekt vare/tjeneste		

Total risikovurderinger fordelt på risiko-/mulighetstype

Risiko- og mulighetsregister for AKVA-prosesser

*obligatoriske felt: må fylles ut for at matrisene i dashboardet skal fylles ut riktig.

Type usikkerhet*	ID* Må være på formatet: Rx eller Mx	Beskrivelse av hendelse*	Risiko-/mulighetstype	Årsak/sårbarhets-faktor	Beskrivelse av Konsekvens	Prosess/delprosess
Risiko	R92	Feil bruk/ misbruk av rammeavtaler og/ eller andre andre anskaffelser tilknyttet eieindomsforvaltningen, spesielt håndverkertjenester.	Mislighold og korrupsjon	Manglende etterlevelse av prosess og regelverk. Mangel på kompetanse.	Økonomisk tap ved bruka av leverandør med høyere priser, erstatningsansvar Straffeforfølgelse og omdømmetap..	Drifte og vedlikehold av eiendommer, og Gjennomføre anskaffelser
Risiko	R152	Saksbehandler/leder mottar bestikkelse som endrer utfall av sak	Mislighold og korrupsjon	Personlig vinning	Oppsigelse, VAV i straffeansvar. Avvik blir ikke rettet og forurensning fortsetter	Utøve myndighet
Risiko	R174	Deltakere i anskaffelsesfasen eller kontraktoppfølgingsfasen er inhabile	Mislighold og korrupsjon	Kjenner ikke forvaltningsloven, bevisst unnlattelse om å melde i fra	Omdømmetap, brudd på regelverk, føre til feil tildeling	Gjennomføre anskaffelser
Risiko	R175	Korrupsjon og mislighet	Mislighold og korrupsjon	Bevisst handling , manglende kunnskap om Oslo kommunes etiske regelverk	Brudd på regelverk, omdømmetap, ansatte får egen vinning, økt kostnad for VAV,	Gjennomføre anskaffelser
Risiko	R206	Nytt utstyr forsvinner etter varemottak	Mislighold og korrupsjon	Dårlig lagerstyring	Økonomisk tap, omdømmetap	Bestille og levere systemer
Risiko	R218	Utbetaling av kompensasjon ved brudd på servicegarantien. Dvs stenger vann mer enn 12 timer. Kunde kan søke om å få utbetalt kompensasjon på kr. 300,-	Mislighold og korrupsjon	Ansatt kan endre k	Feilutbetaling	Kundehenvendelse
Risiko	R266	Saksbehandler blir påvirket fra utenforstående, og gir tillatelser til søker (korrupsjon)	Mislighold og korrupsjon	Saksbehandler mot	Feil beslutning, dårlig omdømme	Forhåndsuttalelse
Risiko	R273	Fiktiv fakturering	Mislighold og korrupsjon	vinning	Økonomisk tap for VAV	Forvalte biler, m
Risiko	R274	Overfakturering	Mislighold og korrupsjon	vinning	Økonomisk tap for VAV	Forvalte biler, m
Risiko	R275	VAV belastes for varer og tjenester ansatt kjøper inn til privat bruk	Mislighold og korrupsjon	vinning	Økonomisk tap for VAV	Forvalte biler, m

Virkemidler i arbeidet er også

- Gjennomgang av etisk regelverk -regelmessig
- Introduksjon og opplæring
- Oslomodellen
- Anskaffelsesregelverk
- Sikre seriøse leverandører
- Seriøsitetsbestemmelsene
- HMSreg / HMS365 og HMS-kort
- Leverandørgodkjenning og oppfølging
- Registrering av forbedringsforslag og avvik

Suksesskriterier hos oss

Vi bruker tid og ressurser på å følge opp gjennom :

- ▶ Gjennomgå **etiske retningslinjer** ved introduksjon og i medarbeidersamtaler
- ▶ **Risikovurderinger** - Overordnet / Kortsiktig / Prosesser / Prosjekter / Kontrakter / aktiviteter
- ▶ Sammenstilling / **se på trender** av risikovurderinger
- ▶ Tema i **ledelsens gjennomgåelse**
- ▶ Regelmessig **rapportering**
- ▶ Internkontroll og avvikshåndtering - **godt ytringsklima** bidrar til kontinuerlig forbedring
- ▶ **Informasjonsmateriell** delt på workplace

Oslo

Regler mot korrupsjon og annen mislighet i Vann- og avløpsetaten

Utarbeidet av KSS mai 2021

Oslo

Kristus og Judas. Maleri i Ringeby stavkirke. Foto: Roald Smedstad.

Noen forhold vi jobber videre med :

- ▶ Hver risiko kategoriseres innen en kategori - men tilhører flere
- ▶ Eierskap og forankring - «noe» kan lett falle mellom flere stoler
- ▶ Ansvar / roller og myndighet - fortsatt like aktuelt og viktig
- ▶ Identifisere risiko knyttet til handlinger som er «planlagte»
- ▶ «Korrupsjonsbegrepet» er fortsatt primært knyttet til økonomi mens andre korrupsjonsformer er noe vanskeligere å identifisere.
- ▶ Sikre at regler og rutiner er mulig å forstå og gjennomføre i praksis
- ▶ Opplæring og kampanjer – må gjentas
- ▶ Skape begeistring og følge opp - kontinuerlig

